

**METODA PROJEKTÓW JAKO SPOSÓB PLANOWANIA,
ORGANIZOWANIA I OCENIANIA WŁASNEJ NAUKI**

BARBARA BERESZYŃSKA

Spis treści

Wstęp	3
1. Edukacja to działanie grupowe	4
2. Zastosowanie metody projektów w edukacji	7
Projekt „Pamiętnik Żołnierza”	7
Projekt „Polska w oczach Europejczyków”	11
Bibliografia	16

Wstęp

1 września 1999 r. idea nowej szkoły zderzyła się z rzeczywistością. Oświatowa transformacja została złożona w ręce nauczycieli. Dynamiczne zmiany stanu wiedzy i coraz większe wymagania wobec pedagogów spowodowały konieczność uatrakcyjnienia zajęć prowadzonych przez nauczycieli. Zmiany w oświacie miały zapewnić atrakcyjność, elastyczność i wysoką jakość kształcenia.

Nauczyciele rozpoczęli poszukiwanie nowatorskich metod i strategii pracy. Popularne stały się metody aktywizujące uczniów. Metody aktywizujące rozumiemy jako wskazówki, sposoby działania, które pomogą uczniom pogłębić zainteresowanie „wspólną sprawą”, przyswoić bez trudu nową wiedzę, rozwinąć własne pomysły i idee, komunikować się, dyskutować i spierać się na różne tematy, a także podjąć działania na rzecz własnej szkoły¹.

Nauczyciele stosując na lekcjach aktywizujące metody pełnią rolę doradcy, animatora, obserwatora i słuchacza, uczestnika procesu dydaktycznego, a także partnera. Natomiast uczeń z biernego odbiorcy działań dydaktycznych przeobraża się w aktywnego uczestnika planowania, organizowania i oceniania własnej pracy.

Jedną z najbardziej popularnych i stosowanych przez nauczycieli metod aktywizujących ucznia jest projekt. W swojej pracy postaram się przybliżyć tę metodę, jej mocne i słabe strony, na podstawie opracowanych projektów szkolnych.

¹ E. Brudnik, A. Moszyńska, B. Owczarska, Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie, Kielce 2000, s.4.

Rozdział 1

Edukacja to działanie grupowe

Jedną z najważniejszych umiejętności, w jakie szkoła ma wyposażać ucznia, jest twórcze myślenie. Im wcześniej zacznie się wychowywać do twórczości, tym proces ten będzie skuteczniejszy. Taką możliwość daje zastosowanie metody projektów², którą można nazwać inaczej metodą dojrzewania uczniów. Metoda ta zapożyczona ze sposobu funkcjonowania organizacji pozarządowych, po reformie edukacyjnej stała się bardzo popularna wśród nauczycieli i uczniów. Polega ona na samodzielnej i aktywnej pracy uczniów, którzy podzieleni na zespoły zadaniowe wykonują określone zadania obejmujące większą partię materiału. Projekt ma charakter interdyscyplinarny i nadzorowany jest przez nauczyciela, który pełni rolę koordynatora i konsultanta. Powinien posiadać fachową wiedzę w zakresie problematyki, jakiej projekt dotyczy, a przede wszystkim duże umiejętności organizacyjne i komunikacyjne³. Projekt w zależności od tematu może być realizowany na kilku lekcjach, podczas zajęć pozalekcyjnych, w ramach pracy domowej, w czasie „zielonej szkoły”, przez kilka tygodni, a nawet przez cały semestr.

Wyróżnić można dwa rodzaje projektów - metod nauczania: projekty badawcze i projekty działania lokalnego. Pierwsze z nich polegają na zebraniu i usystematyzowaniu informacji o pewnych zagadnieniach. Ich rezultaty mają charakter różnego rodzaju opracowań, jak: eseje, wywiady, rysunki, albumy, gry itp. Mogą też obejmować materiał z kilku przedmiotów, dlatego doskonale nadają się do realizacji ścieżek międzyprzedmiotowych. Z kolei projekty działania lokalnego polegają na podjęciu jakiegoś działania w środowisku lokalnym. W takim przypadku efekty projektu można zaobserwować w terenie (np. uporządkowany park, cmentarz, plac zabaw), natomiast w klasie przedstawione zostaje sprawozdanie z prac, ewentualnie poparte fotografiami, ilustracjami czy planem zagospodarowania.

Przystępując do pracy nad projektem trzeba zastanowić się po co to robimy?, jak to robimy?, w jakim czasie i dla kogo ?, kto będzie wykonawcą, a kto oceni to co zrobimy?. Przygotowując projekt trzeba mieć na uwadze rutynowe czynności, niezbędne przy jego realizacji. Pierwszym etapem jest określenie tematu projektu, na który mają wpływ również uczniowie. Może to być temat jeden, ogólny dla wszystkich grup albo różne tematy

² Metoda projektów została opisana na podstawie następującej literatury: Pakiet edukacyjny „Europa na co dzień”, Warszawa 1997; „Projekt edukacyjny. Materiały dla zespołów międzyprzedmiotowych”, Warszawa 2000; Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących”, Kielce 2000.

³ E. Goźlińska, Co warto wiedzieć na temat metody projektów?, w: Zawodowiec nr 2/1999, s. 17.

szczegółowe. Następnie nauczyciel opracowuje instrukcję, która powinna zawierać wszystkie informacje ważne dla treści i formy realizowanego projektu, czyli temat projektu oraz jego cele, zadania dla uczniów, źródła informacji, termin prezentacji oraz terminy konsultacji, określenie sposobu i czasu prezentacji, a także kryteria oceny projektu. Kolejne działanie polega na penetracji źródeł, przeprowadzaniu wywiadów i na gromadzeniu materiałów do wyznaczonego tematu. Prezentacja jest ostatnim etapem realizacji projektu, a zarazem chyba najtrudniejszym, gdyż kilkutygodniowy trud całej grupy trzeba zaprezentować w ciągu zaledwie kilku czy kilkunastu minut. Może to być prezentacja wewnętrzna dla pozostałych uczniów, nauczycieli i rodziców albo zewnętrzna dla mieszkańców, przedstawicieli samorządu lokalnego lub zaprzyjaźnionych szkół. Decyzja dotycząca formy prezentacji powinna być podejmowana wspólnie z uczniami. Może to być: wystawa prac wykonanych przez uczniów z ich komentarzem, miniwykład, inscenizacja, odczytanie pracy pisemnej, prezentacja nagrań z taśmy fono lub wideo, książeczki, broszury, prezentacja modelu, makiety, planu, zabawy angażujące wszystkich uczniów itp.⁴. Na końcu przedsięwzięcia powinna nastąpić ocena projektu. Ocenianie nie jest sprawą łatwą, ale ma wskazać uczniom, co zostało zrobione dobrze, a co należy usprawnić. Powinno prowadzić do sformułowania wniosków na przyszłość: co zrobiliśmy dobrze?, co sprawiało trudności?, co możemy zmienić, aby w przyszłości lepiej się udało.

Wykorzystując w szkole metodę projektów jako formę nauczania należy pamiętać, że przynosi ona wymierne korzyści. Nauczyciele pracujący tą metodą podkreślają, że wyzwala ona w uczniach dużą aktywność, samodzielność, przedsiębiorczość i kreatywność. Młodzi ludzie sami szukają odpowiedzi na nurtujące ich pytania. Uczniowie realizując projekt uczą się pracy z różnymi źródłami wiedzy, przeprowadzania rozmów i wywiadów, odpowiedzialności, a także samodzielnego opracowywania materiałów. Ponadto praca metodą projektu rozwija u uczniów szereg umiejętności związanych z działaniem w grupie zadaniowej: podejmowanie decyzji, poszukiwanie kompromisów, dyskutowanie, dzielenie się zadaniami i rolami w grupie, dokonywanie samooceny i oceny pracy grupy. Poza tym uczniowie uczą się formułowania tematu i celów projektu oraz sposobów publicznej prezentacji. Doskonałą także typowo szkolne umiejętności, takie jak: czytanie ze zrozumieniem, redagowanie notatek, esejów i innych form wypowiedzi, pisanie, rysowanie planów i szkiców czy wykonywanie prac technicznych.

⁴ Ibidem, s. 19.

Zalety i wady stosowania metody projektów

Mocne strony projektu	Słabe strony projektu
<ul style="list-style-type: none"> - integruje zespół klasowy - uczy młodych ludzi stosowania zdobytej wiedzy w praktyce - uczy planowania i organizacji pracy - kształci umiejętności poszukiwania i selekcjonowania informacji - uczy posługiwania się nowymi źródłami informacji - uczy samodzielności 	<ul style="list-style-type: none"> - różne tempo pracy zespołów, często zależne od doboru uczniów do zespołu - długi czas realizacji - zbieranie informacji zajmuje uczniom często dużo czasu

Źródło: E. Brudnik, A. Moszyńska, B. Owczarska, „Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie”, Kielce 2000, s.186

Rozdział 2

Zastosowanie metody projektów w edukacji

2.1. Projekt „Pamiętnik Żołnierza”

Poziom kształcenia

Gimnazjum, klasa III

Czas trwania

Realizacja projektu - dwa miesiące, prezentacja - 6 godzin lekcyjnych

Miejsce

Szkoła, teren

Obecnie na świecie toczy się wiele konfliktów i wojen. Wzrasta liczba zamachów terrorystycznych, w których giną niewinni ludzie. Opracowany projekt, ma przede wszystkim uzmysłwić uczniom, jak niedorzeczną rzeczą jest wojna. Młodzież ma szansę poznać losy weteranów europejskich wojen XX wieku, nawiązać dialog między dwoma różnymi pokoleniami i zrozumieć, że wojna niesie za sobą śmierć i cierpienie zwykłych ludzi.

Cele ogólne:

- Rozwijanie i pogłębianie wiedzy na temat konfliktów zbrojnych XX wieku,
- Nawiązanie dialogu między dwoma pokoleniami w oparciu o szacunek, zrozumienie i empatię,
- Ugruntowanie przekonania, że wojna jest bezsensowną formą rozwiązywania sporów i konfliktów,
- Rozwijanie i pogłębianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych,
- Utwierdzenie w przekonaniu, iż przyjaźń i integracja między populacjami różnych nacji zapobiega nowym konfliktom,
- Rozwijanie i pogłębianie wiedzy na temat nowoczesnych technik realizowania projektu, obróbki materiału w postaci cyfrowej.

Cele szczegółowe:

Po zajęciach uczeń:

- potrafi szukać, gromadzić i interpretować rozmaite informacje dotyczące konfliktów zbrojnych XX wieku,

- potrafi znaleźć w środowisku lokalnym weteranów II wojny światowej, nawiązać z nimi kontakt i przeprowadzić wywiad,
- potrafi wskazać skutki prowadzenia wojen,
- potrafi zastosować w swej pracy technologię informatyczną - Internet, poczta elektroniczna, digitalizacja, pakiety graficzne, pozycje multimedialne.

Forma zajęć:

Praca indywidualna, praca grupowa

Metody i techniki prowadzenia zajęć:

Projekt

Środki dydaktyczne:

Mapa, teksty źródłowe, fotografie, pamiątki rodzinne, brystol, płótno, mazaki, farby, kasety fono i video, płyty CD.

Materiały pomocnicze:

nr 1- Podział zadań w zespole

Przebieg zajęć:

I. Planowanie i przygotowanie

1. Ustal z radą pedagogiczną dokładną datę prezentacji projektu „Pamiętnik Żołnierza” (najlepiej, żeby był to dzień wolny od zajęć dydaktycznych). Zaproponuj kolegom nauczycielom sposób oceniania poszczególnych etapów (ustal szczegóły około 1-1,5 miesiąca przed wydarzeniem) (materiał pomocniczy nr 1).
2. Zapoznaj uczniów (najlepiej na godzinie wychowawczej) z celami projektu. Przedstaw propozycje oceniania. Poproś, by zebrali informacje o konfliktach europejskich XX wieku, korzystając z zasobów miejscowej biblioteki, Internetu, encyklopedii multimedialnych, a także z opowiadań bliskich osób.
3. Opracujcie w klasie harmonogram realizacji projektu. Zaproponuj przedstawienie metodą burzy mózgów pomysłów na przebieg prezentacji projektu. Zapisz na tablicy wszystkie pomysły, nie komentuj i nie oceniaj. Po ich zebraniu, również w innych klasach (jeśli projekt jest realizowany przez całą szkołę), ustal z uczniami i radą pedagogiczną harmonogram działań.
4. Poleć, by uczniowie spośród podanych grup, wybrali jedną, w której chcą realizować przydzielone zadania. Przygotuj ich do prezentacji i poproś o przygotowanie plakatów, transparentów, materiałów informacyjnych (folderów, gazetek, kronik, strony internetowej), wywiadów w postaci CD, nagrań fono i video.

II. Przeprowadzenie zajęć (proponowany program-materiał pomocniczy nr 1)

1. Poleć, by uczniowie poinformowali środowisko lokalne i media o prezentacji projektu „Pamiętnik Żołnierza” (ok. 10 dni przed terminem). Wyznaczone zespoły powinny rozwiesić plakaty i transparenty, rozłożyć opracowane materiały, przygotować sale lekcyjne do odbioru przeprowadzonych wywiadów i roznieść zaproszenia.
2. Przeprowadź wspólnie z uczniami podsumowanie pracy nad projektem.
3. Zadbaj, by w czasie prezentacji panowała przyjazna atmosfera.

III. Ocena projektu.

1. Zaproponuj uczniom, aby przygotowali w dowolnej formie (reportaż, wystawa fotograficzna, strona internetowa, wystawa plastyczna itp.) prace upamiętniające podsumowanie projektu „Pamiętnik Żołnierza”. Oceń je zgodnie z wcześniej przyjętymi zasadami.

Opracowała: Barbara Bereszyńska

Materiał pomocniczy nr 1**Harmonogram działań podczas realizacji projektu „Pamiętnik Żołnierza”**

Przedmiot	Zadania	Termin realizacji
Język polski	Popularyzacja utworów o tematyce wojennej. Wdrażanie nowych form i stylów: reportaż, wywiad, dyskusja.	Luty 2007
Historia	Sporządzanie opracowań konfliktów europejskich XX wieku. Przeprowadzenie wywiadów z weteranami II wojny światowej.	Luty-marzec 2007
Geografia	Sporządzanie map z najważniejszymi bitwami I i II wojny światowej.	Luty 2007
Sztuka	Przygotowanie plakatów ukazujących dramat wojny i transparentów z hasłami antywojennymi.	Marzec 2007
Biologia	Opracowanie skutków użycia broni chemicznej.	Marzec 2007
Chemia	Zapoznanie z produkcją broni atomowej.	Luty 2007
Matematyka	Opracowanie danych statystycznych odnośnie zagłady ludzkości.	Marzec 2007
Informatyka	Zbieranie informacji o konfliktach europejskich XX wieku z pozycji multimedialnych, zasobów Internetu. Opracowanie materiałów przy wykorzystaniu technologii informatycznej.	Luty-marzec 2007
Godzina z wychowawcą	Omówienie zasad pracy w grupie i współodpowiedzialności za wyniki. Propozycje rozwiązań zadań do realizacji.	Luty 2007

2.2. Projekt „Polska w oczach Europejczyków”

Poziom kształcenia

Gimnazjum, klasa I, II, III

Czas trwania

Realizacja projektu- 6 godzin lekcyjnych, 1-2 tygodnie przygotowań

Miejsce

Szkoła

Z dniem 1 maja 2004 roku Polska stała się pełnoprawnym członkiem europejskiej rodziny. Towarzyszyły temu wielkie emocje, a „oczy piętnastki” zwrócone były na nowego partnera.

Celem projektu jest dobra, wspólna zabawa, podczas której uczniowie zastanowią się co wniesiemy do wspólnej Europy, z czego jesteśmy dumni i jak nas widzą obywatele Unii. Jest to dobra okazja, aby położyć kres wszelkim stereotypom i ukazać Polaków od prawdziwej i najlepszej strony.

Cele ogólne:

- Rozwijanie i pogłębianie wiedzy na temat życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego kraju,
- Współuczestnictwo w pielęgnowaniu tradycji narodowej,
- Współuczestniczenie w promowaniu własnego kraju
- Ugruntowanie poczucia tożsamości narodowej przy jednoczesnym kształtowaniu postaw otwartości i tolerancji.

Cele szczegółowe:

Po zajęciach uczeń:

- potrafi szukać, gromadzić i interpretować rozmaite informacje dotyczące Polski,
- potrafi zastosować nowoczesne metody prezentacji-promowania własnego kraju,
- potrafi przedstawić panujące wśród obywateli UE stereotypy o Polakach,
- jest dumny z przynależności do własnej narodowości.

Forma zajęć:

Praca indywidualna, praca grupowa

Metody i techniki prowadzenia zajęć:

Projekt

Środki dydaktyczne:

brystol, płótno, mazaki, farby, fotografie, materiał ilustracyjny, kasety video, płyty CD.

Przebieg zajęć**I. Planowanie i przygotowanie**

1. Ustal z radą pedagogiczną dokładną datę realizacji projektu „Polska w oczach Europejczyków”. Zaproponuj kolegom nauczycielom sposób oceniania.
2. Zapoznaj uczniów (najlepiej na godzinie wychowawczej) z celami projektu. Przedstaw propozycje oceniania. Poproś, by zebrali informacje o wybitnych, zasłużonych Polakach, ciekawych miejscach i zabytkach w kraju.
3. Opracujcie w klasie harmonogram realizacji projektu. Zaproponuj przedstawienie metodą burzy mózgów pomysłów na przebieg prezentacji projektu. Zapisz na tablicy wszystkie pomysły, nie komentuj i nie oceniaj. Po ich zebraniu, również w innych klasach, ustal z uczniami i radą pedagogiczną harmonogram działań.
4. Poproś nauczycieli, aby przeprowadzili w klasach ankietę dotyczącą promocji Polski w Europie.
5. Poproś nauczyciela języka polskiego o przygotowanie z uczniami przemówienia na temat przyszłości Polski XXI wieku i jej wkładu w rozwój europejskiej cywilizacji.
6. Poproś nauczyciela sztuki o przygotowanie młodzieży do programu artystycznego przedstawiającego kulturę i tradycję narodową (nauka pieśni patriotycznych i tańców narodowych).
7. W ramach przydzielonych zadań podziel klasę, np. losowo na grupy i przygotuj je do prezentacji. Poproś uczniów o przygotowanie ustalonych zadań (billboardu, piosenki i transparentu promującego Polskę) i zaproszeń.

II. Przeprowadzenie zajęć (proponowany program-materiał pomocniczy nr 1)

1. Poleć, by uczniowie poinformowali środowisko lokalne i media o realizacji projektu „Polska w oczach Europejczyków” (ok. 10 dni przed terminem).
2. Przeprowadź wspólnie z uczniami ustalony projekt.

3. Zadbaj, by w czasie prezentacji panowała przyjazna atmosfera.

III. Ocena projektu

1. Poproś zaproszonych gości, aby na kartach oceniania wpisywali punkty od 1-10 poszczególnym klasom za wykonanie odpowiedniego zadania.
2. Kryteria oceny poszczególnych zadań:

<u>Billboard</u> - wykonany dowolną techniką	<ul style="list-style-type: none"> - estetyka wykonania -oryginalność - zgodność z tematyką
<u>Piosenka</u> - wykonana we własnej aranżacji	<ul style="list-style-type: none"> - oryginalność treści - zainteresowanie słuchaczy - bogactwo językowe - umiejętność prezentacji
<u>Transparent</u> - przygotowanie oryginalnego hasła promującego Polskę	<ul style="list-style-type: none"> - zgodność z tematyką - oryginalność hasła - estetyka wykonania

IV. Podsumowanie uroczystości.

1. Zaproponuj uczniom poszczególnych klas, aby sporządzili dokumentację upamiętniającą wydarzenia z realizacji projektu „Polska w oczach Europejczyków”.

Materiał pomocniczy nr 1**POLSKA W OCZACH
OBYWATELI UNII EUROPEJSKIEJ**

Z dniem 1 maja 2004 roku Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej. Głównym zadaniem Unii jest organizacja współpracy między krajami członkowskimi i ich mieszkańcami. Aby dobrze ze sobą współpracować, musimy się lepiej poznać. Chcielibyśmy poznać Twoją opinię na temat promocji Polski w Europie. Prosimy o wypełnienie anonimowej ankiety. Jej wyniki pomogą Wam stworzyć najlepszą, najciekawszą wizytówkę naszego kraju w Unii Europejskiej.

1. Która z poniższych form będzie stanowić najlepsze źródło wiedzy o Polsce:

- A. folder
- B. plakat
- C. billboard
- D. strona internetowa
- E. publikacja naukowa

2. Podkreśl 4 cechy dobrej reklamy:

- A. ciekawa
- B. prosta
- C. oryginalna
- D. zabawna
- E. pobudzająca wyobraźnię
- F. niepowtarzalna
- G. przejrzysta
- H. wiarygodna
- I. obrazowa
- J. treściwa
- K. wpadająca „w ucho”

3. Czy uważasz, że jest Polak, który rozślawił imię Polski? Odpowiedź uzasadnij:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Czym -według Ciebie- możemy pochwalić się przed obywatelami UE?

Jaki produkt, obiekt, czy wartość może stać się wizytówką Polski w Unii? Odpowiedź uzasadnij:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opracowała: Barbara Bereszyńska

Bibliografia

- Brudnik E., Moszyńska A., Owczarska B., Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie, Kielce 2000.
- Galloway Ch., Psychologia uczenia się i nauczania, Warszawa 1988.
- Głowacki S., Metoda projektów jako narzędzie integracji, Kielce 1999.
- Goźliński E., Co warto wiedzieć na temat metody projektów, w: Zawodowiec nr 2/1999
- Europa na co dzień - pakiet edukacyjny finansowany z środków PHARE, Warszawa 1997.
- Nalaskowski S., Metody nauczania, Toruń 1998.
- Niemierko B., Cele i wyniki kształcenia, Bydgoszcz 1988.
- Nowacki T., O metodzie projektów, Warszawa 1996.
- Perrott E., Efektywne nauczanie, Warszawa 1995.
- Projekt edukacyjny. Materiały dla zespołów międzyprzedmiotowych, Warszawa 2000.